

We weten inmiddels dat die zogenaamde fraudebestrijding veel onschuldige slachtoffers heeft gemaakt, die doorgaans niet Jansen of De Bruin als achternaam hebben, en dat het de geloofwaardigheid van de overheid ernstig heeft aangetast. Tegen die achtergrond is de roep om nieuw leiderschap begrijpelijk, en ik begrijp ook dat politieke partijen zich daarmee in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezing profileren: het volk roept om nieuw leiderschap, dus dan belooft je dat ook.

Het nieuwe leiderschap dat we volgens mij daarentegen nodig hebben moet *beschavend, verheffend leiderschap* zijn.

Maar wat houdt dat nieuwe leiderschap in? Ik mag toch hopen dat niet het autocratische, populistische leiderschap bedoeld wordt dat wereldwijd in opmars is. Echt gerust ben ik er niet op. In de afgelopen jaren heeft het opborrelend maagzuur uit de onderbuik het dunne laagje maatschappelijke beschaving behoorlijk aangetast. In dat klimaat is ook het verlangen naar eenvoudige oplossingen en 'een sterke man' toegenomen. De samenleving is zogezegd vergiftigd met schadelijke PFAS, ontstaan bij de productie van de teflon-laag waarmee Rutte c.s. zich in de afgelopen decennia hebben omhuld, zodat de door henzelf veroorzaakte schandalen niet aan hen bleven kleven. Met – nog meer – autocratie en populisme gaan

we niet uit deze maatschappelijke crisis komen. Het nieuwe leiderschap dat we volgens mij daarentegen nodig hebben moet *beschavend, verheffend leiderschap* zijn; leiderschap dat ons weer doet verlangen naar het goede en het mooie en de permanente dialoog daarover voedt.

De weg uit de crisis zal een kwestie van lange adem zijn en inspanning van velen vragen. Ook scholen kunnen hierbij een prachtige rol spelen, door beschaving en verheffing als uitgangspunt te nemen bij het daadwerkelijk vorm en inhoud geven aan alle drie elementen van de drieslag van Biesta, dus naast kwalificatie ook aan socialisatie en subjectivering (sla de afgelopen tien jaargangen van *DNM* er maar op na, mocht je even niet weten waar dit over gaat). In de lessen (burgerschap!) en in andere vormende activiteiten; door de school in te richten als een echte leer- en werkgemeenschap; door in verbinding te staan met gemeenschappen rond de school die zich ook inspannen voor het goede en het mooie.

Ik realiseer me dat dit overigens niet gemakkelijk zal zijn: enerzijds zijn scholen en hun (ouder)populaties superdivers geworden, anderzijds hebben neo-liberaal (onderwijs)beleid en new public management ertoe geleid dat steeds meer scholen zijn opgegaan in grote, anonieme onderwijsgroepen die van niemand meer zijn, losgezongen van de (waarden) gemeenschappen waaraan scholen betekenis zouden kunnen ont- en verlenen.

Het nieuwe leiderschap dat we nodig hebben – in de samenleving én in het onderwijs – moet dus gaan over verheffen, beschaven én verbinden. Een enorme uitdaging, ook en juist voor een vakblad over onderwijs en leiderschap. ■